

IZPĒTES IZSTRĀDĀTĀJS: IK "TELSES PROJEKTI"

Reģ. Nr. 42102041879

"Tāšu muiža", Tāši, Medzes pag., Dienvidkurzemes novads, LV 3461

PASŪTĪTĀJS: SILVA DŪMIŅA

Rīgas iela 15, Bauska

OBJEKTS: Dzīvojamā ēka, Rīgas iela 15, Bauska

Kad.apz. 4001 003 0042 001

ĒKAS
FASĀŽU UN JUMTA ARHITEKTONISKI
MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE

SĒJUMS: 1

MARKA: AMI

IZPĒTES VAD.: J.ZVIEDRĀNS

AUTORS: K.V EINBERGA

Tāšu muiža, 2023

SĒJUMA SATURS

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. Ievads	6
2. Vēsturiskā izziņa	7

ATTĒLU SARAKSTS.

1. 1813. gada Bauskas pilsētas plāna fragments. Foto kopija glabājas RPM zinātniskajā arhīvā. Lieta par Bauskas pilsētu.	
2. 1882.gada Bauskas pilsētas plāna fragments. LVVA, 1679.f., 156.apr., 106.l.	
3. Skats uz ēku, 1976. gads. Foto no RPM zinātniskā arhīva, lieta par Bauskas pilsētu.	
4. Skats uz ēku, 1976. gads. Foto no RPM zinātniskā arhīva, lieta par Bauskas pilsētu.	
5. Skats uz ēkas pamatapjoma pagalma fasādes un piebūves stūri, 1976. gads. Foto no RPM zinātniskā arhīva, lieta par Bauskas pilsētu.	
6. Ēkas apsekojuma lapa, 1976. gads. RPM zinātniskais arhīvs, lieta par Bauskas pilsētu.	
7. Ēkas apsekojuma lapas otrā puse ar zīmējumiem, 1976. gads. RPM zinātniskais arhīvs, lieta par Bauskas pilsētu.	
3. Izpētes rezultāti	14
3.1. Apjoms.....	14
3.2. Konstrukcijas.....	14
3.3. Fasādes.....	18
3.4. Galdniecības izstrādājumi.....	20
4. Secinājumi	24
5. Rekomendācijas	27

FOTOATTĒLU SARAKSTS un fotoattēla uzņemšanas datums.

1. Ēkas kopskats no Rīgas ielas. 19.08.2024.	
2. Ēkas kopskats no Rīgas ielas. 19.08.2024.	
3. Rīgas ielas fasādes stūris ar 19.gs.beigu dēļu apšuvumu un stūra nosegdēli. 19.08.2024.	
4. Ēkas kopskats no blakus gruntsgabala pāri iebraucamajam ceļam. 19.08.2024.	
5. Gala fasādes stūris pie Rīgas ielas. 19.08.2024.	
6. Gala fasāde pret iebrauktuvi gruntsgabalā 1.stāva līmenī. 19.08.2024.	
7. 1860. gadu sākuma piebūves sānu fasāde – eksponēti balķi, zelminis apšūts ar dēļiem. 19.08.2024.	

8. Ēkas kopskats no gruntsgabala. 19.08.2024.
9. 19. gadsimta 2.ceturkšņa piebūves fasāde pret pagalmu. 19.08.2024.
10. Sākotnējā loga aila. 19.08.2024.
11. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasādes fragments. 19.08.2024.
12. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasādes fragments. 19.08.2024.
13. 19.gs.2.cet. piebūves gala fasāde, pie kuras 19.gs. 4.ceturksnī uzbūvēta piebūve. 19.08.2024.
14. 19. gadsimta 2.ceturkšņa piebūves gala fasādes zelminis. 19.08.2024.
15. 19. gadsimta 2.ceturkšņa piebūves gala fasādes zelmiņa sākotnējā apdare – pildrežģis aizmūrēts, šuves gludi aizziestas. 19.08.2024.
16. 19. gadsimta 2.ceturkšņa piebūves sānu fasādes kopskats. 19.08.2024.
17. 19. gadsimta 2.ceturkšņa piebūves sānu fasādes daļa pie pamatapjoma. 19.08.2024.
18. 19.gs.2.cet. piebūves sānu fasādes augšējā daļa ar uzspāru galiem. 19.08.2024.
19. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasādes stūris ar uzspāres galu un dēļu dzegas S veida noslēgumu. 30.10.2024.
20. 19.gs.2.cet. piebūves sānu fasādes fragments ar sākotnējo apdari. 30.10.2024.
21. Pamatapjoma jumta konstrukciju kopskats virzienā uz rietumu zelmini. 30.10.2024.
22. Pamatapjoma jumta konstrukciju kopskats virzienā uz ielu ar 18.gs.2.pusē iebūvēto jumta krēslu. 30.10.2024.
23. Pamatapjoma rietumu fasādes zelminis skatā no bēniņiem. 30.10.2024.
24. Pamatapjoma rietumu fasādes zelminis skatā no 19.gs.4.cet. piebūves. 30.10.2024.
25. Pamatapjoma rietumu fasādes zelminis skatā no 19.gs.4.cet. piebūves. 30.10.2024.
26. Pamatapjoma rietumu fasādes zelminis skatā no 19.gs.4.cet. piebūves vidusdaļā. 30.10.2024.
27. Pamatapjoma austrumu gals skatā no bēniņiem. 30.10.2024.
28. Pamatapjoma austrumu gals skatā uz 1860. gadu sākumā piebūvēto daļu uz pagalma pusi un iebūvētās telpas sienu konstrukcijas. 30.10.2024.
29. Pamatapjoma austrumu gals skatā uz 1860. gadu sākumā piebūvēto daļu uz pagalma pusi. 30.10.2024.
30. Pamatapjoma austrumu gals skatā uz ielu un 1860. gadu sākumā iebūvētās telpas sienu konstrukciju. 30.10.2024.
31. Pamatapjoma austrumu gala fasādes zelminis, kas izbūvēts 1860. gadu sākumā. 30.10.2024.
32. Pamatapjoma sākotnējie griestu dēļi, kas izņemti un atrodas bēniņos. 30.10.2024.
33. Pamatapjoma sākotnējie 1.stāva griestu dēļi skatā no bēniņiem. 30.10.2024.
34. 19.gadsimta 2.ceturksnī uzbūvētās piebūves jumta konstrukciju kopskats virzienā uz tā gala zelmini. 30.10.2024.

35. 19.gadsimta 2.ceturksnī uzbūvētās piebūves jumta konstrukciju kopskats virzienā uz pamatapjomu. 30.10.2024.
36. 19.gadsimta 2.ceturksnī uzbūvētās piebūves jumta konstrukciju savienojuma mezgls - taisnā jumta krēsla augšējais kopturis, saišķis ar marķējumu un spāre. 30.10.2024.
37. 19.gadsimta 2.ceturksnī uzbūvētās piebūves jumta konstrukciju savienojuma mezgls - spāre, uzspāre un 1.stāva pārseguma sija. 30.10.2024.
38. 19.gs.2.cet. piebūves pirmā stāva siju dēļu griesti skatā no bēniņiem. 30.10.2024.
39. 19.gs.2.cet. piebūves fasāde pret pagalmu, oriģinālā loga aila. 19.08.2024.
40. 19.gs.2.cet. piebūves loga fragments. 19.08.2024.
41. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasāde. 19.08.2024.
42. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasāde. 19.08.2024.
43. 19.gs.2.cet. piebūves pagalma fasāde. 19.08.2024.
44. Gala fasādes zelminis. 19.08.2024.
45. Gala fasādes zelminis. 19.08.2024.
46. 19.gs. 2.cet. loga vērtnes ārpuse (fasādes puse) ar 18.gs. 2.cet. - vidus aprīkojumu. 30.10.2024.
47. Sākotnējā 18.gs. 2.cet. - vidus loga vērtnes vira. 30.10.2024. Sākotnējā 18.gs. 2.cet. - vidus loga vērtnes stūrenis. 30.10.2024.
48. 19.gs. 2.cet. loga vērtnes iekšskats un fragments. 30.10.2024.
49. Sākotnējā 18.gs. 2.cet. - vidus loga vērtnes lielais fiksators atvērtam stāvoklim. 30.10.2024.
50. 1860. gadu sākuma loga vērtne ar stūra viru. 30.10.2024.
51. 19.gadsimta loga vērtne ar stūreni. 30.10.2024.
52. 19.gs. 2.cet. loga augšējā vērtnes iekšskats. 30.10.2024.
53. 1860. gadu sākuma loga ārējā palodze. 30.10.2024.
54. Sākotnējā loga aploda, kas pagarināta (A) 19.gs. beigās, kad fasādes apšuj ar dēļiem. 30.10.2024.
55. Domājams, 19.gs.2.cet. loga slēģis, kas izgatavots dēļu konstrukcijā ar šķērsdzītniem un iekārts lentveida kāšu virās. 30.10.2024.
56. Slēģa sākotnējā vira, kuras gals - spice nolauzta. 30.10.2024.
57. 19.gs.2.cet. slēģa fiksators atvērtā stāvoklī pagalma piebūves fasādē. 19.08.2024.
58. 1860.gadu sākuma dūmeņa gals ēkas pamatapjomam. 19.08.2024.
59. 18.gadsimta krāsns cokola podiņa fragments. Savrupatradums. 30.10.2024.
60. 18.gadsimta kāšu vira. Savrupatradums. 30.10.2024.
61. Ēkā atrasti dēļi ar iegrieztiem gada skaitļiem. Savrupatradums. 19.08.2024.
62. 19.gs.2.cet. piebūves telpas Nr.6. sākotnējā apdare uz sienas balķiem - amatnieciski izgatavotas papīra tapetes. 30.10.2024.
63. 19.gs.2.cet. piebūves telpas Nr.6. sākotnējā apdare uz sienas balķiem pie loga aila - amatnieciski izgatavotas papīra tapetes. 30.10.2024.

64. Amata meistara izkārtne. Savrupatradums. 30.10.2024.
65. Amata meistara izkārtne. Savrupatradums. 30.10.2024.
66. Sākotnējā iebrauktuve gruntsgabalā ar bruģējumu. 19.08.2024.

RASĒJUMU SARAKSTS

- AMI-1. 1.stāva plāns. Fasāžu izpētes rezultāti un fotofiksācijas shēma.
AMI-2. Jumta stāva plāns. Izpētes rezultāti un fotofiksācijas shēma.
AMI-3. Rietumu fasādes zelminis. Fiksācija, rekonstrukcija.

1. IEVADS.

Ēkas Bauskā, Rīgas ielā 15 ar kadastra apzīmējumu Nr.4001 003 0042 001 fasāžu un jumta arhitektoniski mākslinieciskā izpēte un foto fiksācija veikta 2024. gada augustā-septembrī. Ēka atrodas Bauskas pilsētas vēsturiskā centra valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa Nr.7425 zonā.

Darba uzdevums: veikts ēkas 001 fasāžu un jumta arhitektoniski māksliniecisko izpēti, kultūrvēsturisko novērtējumu un fotofiksāciju. Fasādes pētītas no zemes un kāpnēm pieejamā augstumā.

Papildus veikta ēkā esošo un atrasto vēsturisko priekšmetu, būvdetaļu fotofiksācija. Plānojuma un iekštelpu apdares izpēte nav veikta.

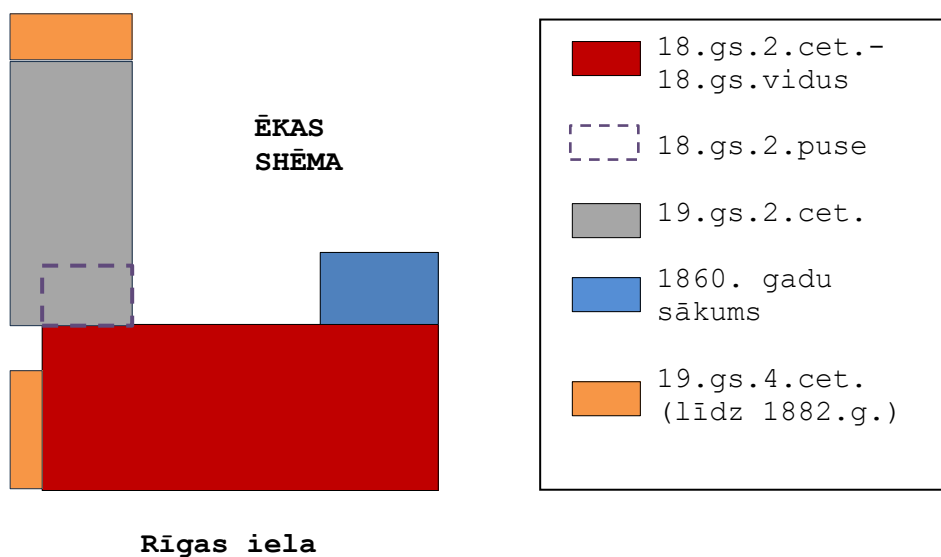
Izpētes darbus izpildīja arhitekte Kristīne Veinberga (darbs objektā, fasāžu apdares izpēte) un būvpētnieks Juris Zviedrāns (darbs objektā, fotofiksācija, arhitektoniskā izpēte, teksts).

Izpētē nav izmantotas destruktīvās metodes.

Zīmējumu oriģināli glabājas pie izpildītāja. Darbu atskaite izgatavota elektroniskā formātā kas nodots pasūtītājam.

Fasādes apdares krāsu paraugi noteikti vizuāli, salīdzinot kataloga krāsu toni ar krāsu paraugu. Krāsu toņi noteikti pēc NCS sistēmas Beckers krāsu kataloga. Dotie krāsu paraugi informatīvi.

Darbs veikts ar Bauskas pilsētas domes līdzfinansējumu.

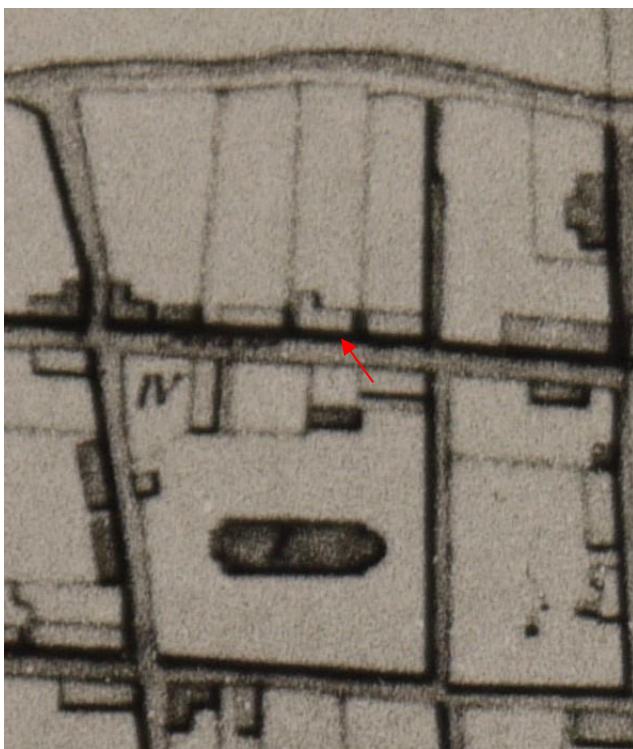

2. VĒSTURISKĀ IZZIŅA.

Vēsturiskā informācija par ēku savākta no Nacionālās kultūras mantojuma pārvalde Pieminekļu dokumentācijas centra arhīva (NKMP PDC), Bauskas Novadpētniecības un mākslas muzeja (BNM), Rundāles pils muzeja arhīva (RPM), nepublicētajiem un kartogrāfiskajiem materiāliem, kā arī citiem publicētiem avotiem.

Pirmā dokumentārā liecība par īpašumu atrodama pilsētas plānā, kurš sastādīts **1797. gadā**. Gruntsgabalam ir hipotēkas numurs Nr.3 un uz tā attēlota koka ēka ar nelielu piebūvi pie pagalma fasādes¹. Analogas konfigurācijas celtne attēlota **1813. gada** plānā arī ar nelielu piebūvi pie pagalma fasādes (skat. 1.att.)². **1840. gada** pilsētas plānā ēka attēlota shematiski, bez piebūvēm.

1.attēls.
1813. gada Bauskas pilsētas
plāna fragments.
Ēkai ir neliela piebūve
pagalma pusē.

1882. gada pilsētas plānā ēka attēlota plānā taisnstūru celtne ar visām esošajām piebūvēm pie gala un pagalma fasādes, ieskaitot vaļējo lieveni (skat. 2.att.). Iela, pie kuras atrodas īpašums tiek saukta par *Mühlen straße* (Dzirnavu iela). Gruntsgabalam ir jauns hipotēkas

---

¹ LVVA, 1679.f., 156.apr., 111.l.

² Plāna kopija RPM zinātniskajā arhīvā.

numurs - Nr.41³. Uz jauno gruncgabalu numerāciju pāriet ap 1870. gadu, kad oficiālajos valsts laikrakstos (*Курляндские губернские ведомости* = *Kurländische Gouvernements Zeitung*) tiek minēti jaunie un vecie numuri vienlaicīgi⁴. Šajā plānā uz gruntsgabala attēlota arī koka ēka ar pašreizējo kadastra apzīmējumu 4001 003 0042 001. **1892. gadā** ēkā un īpašumā neatradās veikals, tirgotava vai darbnīcas⁵. **1912. gadā** īpašums uz gruntsgabala Nr.41 pieder Alīdai un Kristapam? Ziemelis (*Alide u. Krist. Seemel*), kas kalpoja baznīcā (*Kirshendiener*)⁶.

2.attēls.
1882.gada Bauskas pilsētas
plāna fragments.

³ LVVA, 1679.f., 156.apr., 106.l.

⁴ Līne I. Ēkas Bauskā, Plūdoņa ielā 18 arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija. 2020.g., 6.lpp.

⁵ Herausgegeben von Kröger, A. Kurländisches Verkehrs - und Adressbuch für 1892/93. Riga, 1892. S.145 - 148.

⁶ Richter, A. 1912 Baltische Verkehrs - und Adressbücher. Band 2: Kurland. Riga: Selbstverlag des Herausgebers, 1912. S.63.

3.attēls.

Skats uz ēku, 1976. gads.

Ielas fasādē kreisā pusē divi logi un ārdurvis nomainītas 20. gadsimta 60.-70. gados. Pie ārdurvīm kāpnes koka konstrukcijā no dēļiem. Jumtā 19. gadsimta beigās iebūvēta loga izbūve.

Foto no RPM zinātniskā arhīva.

4.attēls.

Skats uz ēku, 1976. gads. 1.stāva fasādēs 19. gadsimta 2.ceturksnī iebūvēti logi ar 19. gadsimta beigās uzliktām apmalēm un palodzi. Visiem logiem ārējie slēgi, ielas fasādē noņemti. Jumtā 19. gadsimta beigās iebūvēta loga izbūve.

Foto no RPM zinātniskā arhīva.

5.attēls.

Skats uz ēkas pamatapjoma pagalma fasādes un piebūves iekšējo stūri, 1976. gads. Kreisā pusē, pamatapjoma pagalma fasādē, 19. gadsimta 2.ceturksnī iebūvēts logs ar apmalēm. Palodze uzlikta 19. gadsimta beigās pēc šī perioda palodžu parauga. Sākotnējā loga aila bija zemāka, redzams loga ailas statnis. Labajā pusē, piebūves fasādē, 18. gadsimta 2. puses logs ar noseģlīstēm, kuram 19. gadsimta 2.ceturkšņa uzlikta jauna palodze. Vērtnes nomainītas 20. gadsimta 30.gados.

Foto no RPM zinātniskā arhīva.

Arhitektūras objekta uzskaites lapa

Datums: 15. jūn. 1976.

nosaukums *domojušs rē*

adrese, īpašnieks (lietotājs) *Baume, Rozas 15, P. Jūdrizis Lēsiem.*

celšanas, pārbūvju datējums *1892.*

autors

celtnes tips, plānojums, apraksts *1. st. guļbnie, plāne 2 korpusi 7cm lūka. pēdē 5 anketi. dar. jebkurā dāt.*

pamati *aklonts ar karmu laukumu*

pagrabi *aklonts, ar karmu 30cm, plāniz. koru, dēļ pāvē.*

sienas *plūgtāci pārmēns,*

pārsegumi

jūmta konstrukcija, segums *2. st. nost. v. i., dūmns atāsts pā mārēti 10cm.*

logi, durvis, kāpnes *1. st. pūst lūka, stāp atāsts 10cm pūst 2. st. nost. logi. (kat. foto), ar durvis, 1. st. pūst 10cm pūst 2. st. nost. ar kat. kalter. vārtā.*

pārbūves, piebūves

elektrība, centrālpakure, ūdensvads, kanalizācija, gāze

iekšējā apdare: griesti *2. st. pūst lūka dēļ tūmāti (K. Baumanas dar. karmu). 1. st. - " - , karmu pūst dēļ dēļ lūka.*

sienas *apmērota*

grīdas

krāšnis

dekoratīvas sīkdaļas *kat. foto. un foto.*

tehniskais stāvoklis

izmantošana

piezīmes

lielā iestāde

girdēti

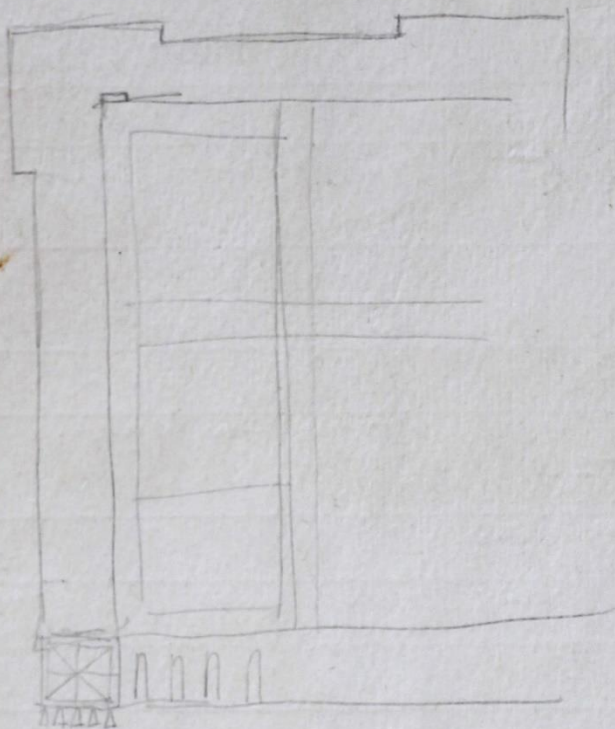
Rundāles pils muzejs

Sastādīja:

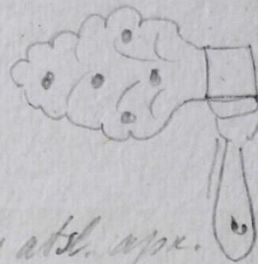
6.attēls.

Ēkas apsekojuma lapa, 1976. gads.
RPM zinātniskais arhīvs.

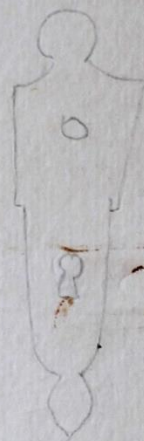
ložu apmales, ar stāmu apsekojumi

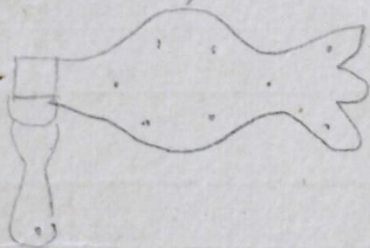
divoja vīre kēšanas
3. dz.

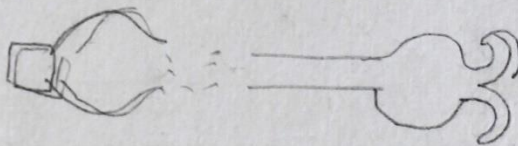
un atb. apr.

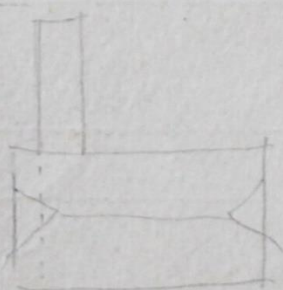
1. dz. pūķu remē vīras

pagrabs segmendveida
divoja vīle ar vīriem dūmā
un vīri apsekojumi

ložu divoja vīle ar at. 1a.

7.attēls.

Ēkas apsekojuma lapas otrā puse ar zīmējumiem, 1976. gads.
RPM zinātniskais arhīvs.

3. IZPĒTES REZULTĀTI.

3.1. APJOMS.

Ēka būvēta 18. gadsimta otrajā ceturksnī - 18. gadsimta vidū. Tā sākotnēji bija plānā taisnstūru un novietota pie ielas. Viena stāva koka ēka būvēta uz zema mūra cokola. Ēkai bija divslīpju jumts ar vienādiem nošļauptiem zelmiņiem.

18. gadsimta otrajā pusē pie pagalma fasādes malas ar ēku Rīgas ielā 13 uzbūvēta neliela piebūve, kuras pārsegumu augstums bija analogs sākotnējai ēkai.

19. gadsimta 2. ceturksnī 18. gadsimta 2. pusē būvētā piebūve nojaukta un tās vietā uzbūvēta jauna, garāka un šaurāka piebūve ar zemākiem pārsegumiem kā galvenajai ēkas daļai pie ielas. Piebūvei divu slīpju jumts ar nošļauptu zelmini.

1860. gadu sākumā uzbūvēta piebūve pagalma pusē ēkas otrā galā, kas veido ēkas paplatinājumu (skat. 4., 8.fotoatt.). Datējums izriet no jumta stāva atrastajiem dēļiem ar iegrieztiem gada skaitļiem (skat. 62.fotoatt.). Pārbūvē tiek pagarināts nošļauptais zelminis un šajā daļā izveidots lēzens, mansarda tipa jumts ar ļoti nelielu slīpumu starpību (skat. 4.fotoatt.).

19. gadsimta pēdējā ceturksnī (līdz 1882. gadam) pie gala fasādes pret ēku Rīgas ielā 13 piebūvēta šaura piebūve. Ēkas jumta slīpe ielas pusē pagarināta, bet pagalma pusē jumts noslēdzas ar šļaupumu.

19. gadsimta beigās jumta slīpē pret ielu iebūvēta jumta izbūve ar divu slīpju jumtu (skat. 3., 4.att.).

21. gadsimtā nojaukta jumta izbūve slīpē pret ielu.

3.2. KONSTRUKCIJAS.

COKOLS. Sākotnējais un 19. gadsimta 2. ceturksnī būvētais cokols mūrēts no dažādiem akmeņiem un sarkaniem dedzinātiem māla pilnķieģeļiem un to fragmentiem. Cokols vismaz no 19.gadsimta ir apmests.

SIENAS. Sākotnēji, 18. gadsimta otrā ceturksnī - 18. gadsimta vidū, ēkas pirmā stāva sienas būvētas no abpusēji tēstiem, kaķētiem baļķiem gulbūvē, gludajos dzeguļotajos pakšos. Ailu sānu malās likti statņi. Par pārsedzi ziņu nav. Abi nošļauptie zelmiņi būvēti pildrežģa konstrukcijā. Koka režģī nav iebūvēti atgāžņi. Tas sastāv no statņiem, viena spāru saišķa zelmiņa vidusdaļā un augšējā koptura spāru saišķu

līmenī. Statņiem gala tapa, kas izkaltā ligzdā fiksēta ar šķautņainu koka tapu – naglu, urbumā. Vidusdaļā statņi ar saišķi savienoti puskokā no telpas puses. Šis zelmiņa saišķis ar spārēm stiprināts ar pusķetnas savienojumu telpas pusē. Augšējais kopturis ar aptuveni 5 cm paplatinājumu augšdaļā un slīpumu fasādē veido it kā slīpu dzegu (skat. AMI-3). Pildrežģa konstrukcijas mūra daļas mūrētas no atkārtoti izmantotiem sarkaniem dedzinātiem māla pilnķieģeļiem kaļķa javā. Pildrežģa konstrukcija eksponēta, koka daļu virsma fasādē ēvelēta, mūra daļas sākotnēji un līdz pat mūsdienām fasādē apmestas un krāsotas. Sākotnēji viena slāņa plāns, graudains apmetums.

19. gadsimta 2. ceturksnī piebūvētajai daļai sienas būvētas guļbūvē no abpusēji tēstiem, no apakšas kaķētiem baļķiem gludajos dzeguļotajos pakšos. Pie sākotnējā apjoma stiprināts statnis ar gropi, kurā liktas guļbūves baļķu sienu gala tapas. Baļķiem pret blakus gruntsgabalu nelielas bomkantes. Kaķējums trīs stūru ar aptuveni 6 cm pacēlumu augšdaļā un gropi baļķa apakšā. Sienu apakšdaļā likti ap 24 cm augsti baļķi, bet augšdaļā ap 18 cm. Nošļauptais zelminis būvēts pildrežģa konstrukcijā (skat. 14.fotoatt.). Koka daļas sastāv no statņiem un spraišļiem. Koka konstrukcija savienota ar taisno jumta krēslu, kura gali redzami fasādē, bet nav izvirzīti ārpus fasādes plaknes. Koka režģa elementi savstarpēji satapoti. Pildrežģa konstrukcijas koka daļas marķētas ar iegrieztiem romiešu cipariem fasādē. Koka daļu virsma fasādē ēvelēta. Koka režģis aizmūrēts ar sarkaniem dedzinātiem māla pilnķieģeļiem un no ārpuses neapmests, krāsots.

1860. gadu sākumā būvētās piebūves pirmā stāva ārsienas būvētas no baļķiem, iespējams, guļbūve. Iekšsienas būvētas pildrežģa konstrukcijā ar sarkanu dedzinātu māla pilnķieģeļu aizpildījumu. Arī zelmiņa papildinātā daļa būvēta pildrežģa konstrukcijā. Pildrežģa konstrukcija sastāv no statņiem un spraišļiem. Konstrukcijas elementi iezīmēti ar grafīta zīmuli.

19. gadsimta pēdējā ceturksnī (līdz 1882. gadam) būvētajām piebūvēm ir koka sienas. Piebūve pie pagalma gala korpusa gala fasādes būvēta koka karkasa konstrukcijā.

20. gadsimtā 60.gadu beigās – 70.gadu sākumā jumta stāvā ar dēļu klāju siltināta zelmiņa siena. Jaunās sienas jumta stāvā būvētas koka karkasa konstrukcijā ar dēļu apšuvumu un siltumizolācijas aizbērumu.

21. gadsimtā jaunais pagalma ārsienas posms būvēts koka karkasa

konstrukcijā ar siltumizolācijas pildījumu.

PĀRSEGUMI.

Sākotnēji - 18. gadsimta otrajā ceturksnī - 18. gadsimta vidū, ēkas pirmajam stāvam eksponētu koka siju pārsegumi. Sijas liktas paralēli gala fasādēm visas ēkas platumā. Siju gali - dziedri, domājams, bija nedaudz izvirzīti no fasādes, slīpi nozāģēti un pie tiem pienaglotā gluda dēļa dzega. Vietā, kur bija manteļskurstenis, sijas īsākas. Sākotnējās sijas daļēji zudušas ēkas labajā pusē (skatā no ielas), kur bija virtuve un manteļskurstenis. Siju šķautnes pret telpu noslīpinātas ar atkāpi no sienas. Virs sijām trīnītī liktu dēļu griesti. Apakšējiem dēļiem malās S veida profils (skat. 32.fotoatt.). Virsējie dēļi izgatavoti no nomaļiem (skat. 33.fotoatt.). Virs sijām bija likts plāns māla slānis.

19. gadsimta 2. ceturksnī piebūvētajai daļai pirmajam stāvam eksponētu koka siju pārsegumi. Sijas liktas paralēli gala fasādēm visas ēkas platumā. Siju gali - dziedri, izvirzīti uz ārpusi no fasādes, slīpi nozāģēti un pie tiem pienaglotā gluda divu dēļu dzega (skat. 12., 19.fotoatt.). Sijas 19-19,5 cm platas. Siju sānos gropes kurās slīpi diagonāli sijām, t.s. skujiņā likti griestu dēļi (līdz 38 cm plati) (skat. 38.fotoatt.).

1860. gadu sākumā būvdarbos liktas koka sijas, bet jumta stāvā siju lomu pildīja spāru saišķi. Nojaukts manteļskurstenis un galvenajās telpās likvidēti eksponētie siju griesti - nosegti. Siju gali - dziedri, izvirzīti no fasādes, nozāģēti un pie tiem naglota kastes tipa dzega (skat. 3., 4.att.). Telpās sijām no apakšas nagloti griestu dēļi un likts apmetums. Vietās, kur izveidoti jauni pārsegumi, pie siju malām naglotas latas un starp sijām likti t.s. melnie griesti.

19. gadsimta pēdējā ceturksnī (līdz 1882. gadam) iebūvētas izzāģētas koka sijas līdzīgas kā iepriekšējā periodā.

Sākotnējā ēkas apjomā pārsegumi pārbūvēti un pastiprināti 21.gadsimtā.

JUMTA KONSTRUKCIJA UN SEGUMS.

Sākotnējam - 18. gadsimta otrajā ceturksnī - 18. gadsimta vidū, būvētajam apjomam divu slīpju jumts ar nošļauptiem zelmiņiem. Jumta konstrukcija sastāv no spārēm (13-14 X 17-19 cm) un saišķiem. Spāru pāris savstarpēji korē savienots ar šķērstapu, kas fiksēta ar

caurejošu šķautņainu tapu - naglu urbumā. Vidusdaļā spāres stiprinātas ar horizontāli liktu saišķi. Katras spāres slīpā galā tapa likta sijas galā ar atkāpi uz telpas pusi izkaltā ligzdā. Spāru solis atkarīgs no pārseguma siju soļa un ir ļoti dažāds (135 līdz 141 cm). Lai izlīdzinātu starpību starp dzegas ārējo punktu un fasādes ārpusi un izveidotu pārkari, uz spāres likta gara uzspāre ar dekoratīvu, ekspanētu galu. Uzspāre pienaglota pie spāres un likta uz spārenīcas dziedra gala. Šļaupumos spāres stiprinātas uz pildrežģa koka konstrukcijas augšējā koptura, kas darbojās kā spārenīca. Šim kopturim fasādes plakne slīpa, imitē slīpu dēļa dzegu. Šļaupuma jumta konstrukcijā nav īssijas, kas parasti tiek liktas no saišķa uz zelmiņa augšējo kopturi. Konstrukcijas izgatavotas no tēsta materiāla. Saišķis ar spāri savienots ar t.s. pusķetnas savienojumu puskokā, kas fiksēts ar koka tapu - naglu. Spāres marķētas ar iekaltiem romiešu cipariem. Spriežot pēc konstrukcijas (jumta krēsla neesamības) un lielā attāluma starp spārēm, jumts sākotnēji segts ap vieglu materiālu - salmiem, niedrēm vai dēļiem.

18. gadsimta otrajā pusē jumta konstrukciju pastiprina ar taisno jumta krēslu, kas sastāv no apakšējā un augšējā koptura, statņiem (23 X 15, 21 X 15, 21 X 14,5 cm) un atgāžņiem (17 X 12, 16,5 X 10,5, 15 X 9 cm) no statņa uz augšējo kopturi (skat. 22.fotoatt.). Jumta krēsls likts zem saišķiem gar garenfasādēm un stiprināts pie pildrežģa zelmiņiem. Statņi likti ik pēc divām spārēm. Atgāžņu savienojuma mezglos ar statni un augšējo kopturi izmantots savienojums puskokā. Šī konstrukcija, visticamāk, iebūvēta, lai uz jumta slīpēm būtu iespējams likt dakstiņus.

19. gadsimta 2. ceturksnī piebūvētajam apjomam divu slīpju jumts, kas sastāv no spārēm (15,5 X 15, 15,5 X 15,5 cm), saišķiem (aptuveni 15 X 15 cm) un taisnā jumta krēsla. Taisnais jumta krēsls sastāv no statņiem, augšējā koptura (16-17,2 X 15 cm) un atgāžņiem no statņa uz augšējo kopturi (aptuveni 15 X 15,5 cm). Jumta krēslam nav apakšējā koptura, statņi likti uz sijas (skat. 34.fotoatt.). Spāru pāris savstarpēji korē savienots ar šķērstapu, kas fiksēta ar caurejošu šķautņainu tapu - naglu urbumā, bet vidusdaļā spāres stiprinātas ar horizontāli liktu saišķi. Katras spāres galā tapa, kas likta sijas galā ar atkāpi uz telpas pusi izkaltā ligzdā. Spāru solis atkarīgs no pārseguma siju soļa un ir ļoti dažāds (113, 107, 95 cm). Lai

izlīdzinātu starpību starp dzegas ārējo punktu un fasādes ārpusi un izveidotu pārkari uz spāres likta gara uzspāre ar dekoratīvu eksponētu galu. Uzspāre pienaglota pie spāres Izmantoti slēptie savienojuma mezgli, kas fiksēti ar koka naglu. Jumta konstrukcijas marķētas ar iegrieztiem romiešu cipariem (skat. 36.fotoatt.).

Jumts līdz 20. gadsimta 60. gadu beigām – 70. gadu sākumam bija segts ar S veida amatnieciski izgatavotiem sarkaniem S veida dakstiņiem bez zemseguma.

19. gadsimtā notikušajās pārbūvēs konstrukcija būvēta tradicionāli, izmantojot līdzīgu materiālu. Visas ēkas jumti līdz 20. gadsimta 60. gadu beigām – 70. gadu sākumam bija segti ar S veida amatnieciski izgatavotiem sarkana māla dakstiņiem bez zemseguma.

19. gadsimta beigās jumta slīpē pret ielu iebūvētajai jumta izbūves divu slīpju jumts bija segts ar dzelzs skārdu.

Izpētes laikā uz jumta slīpēm 20. gadsimta 60. gadu beigās – 70. gadu sākumā uzliktās viļņotā azbestcimenta plāksnes.

Jumta konstrukcija remontēta, pastiprināta un segums remontēts 21. gadsimtā. Darbus var uzskatīt kā konservāciju ar pagaida raksturu.

3.3. FASĀDES.

Par sākotnējo fasāžu arhitektūru var spriest tikai pēc netiešām ziņām, jo fasādes nosepta ar vēlāku apdari. Fasāžu arhitektūra veidota atbilstoši ēkas plānojumam.

Ēkai bijis divdaļīgs plānojums. Labajā pusē (skatā no ielas) atradās nams ar manteļskursteni un šajā zonā bija galvenā ieeja celtnē. Iespējams, tā ir pašreizējās ieejas vietā fasādes labajā pusē. Ēkas kreisajā pusē pret ielu bija lielā dzīvojamā istaba ar divām logu ailām. Aiz šīs dzīvojamās istabas pret pagalmu, domājams, atradās divi kambari, katrs ar vienu logu. Cokolā pret ielu bija nelielas logu aillas (skat. 3.att.). Abos zelmīņos logu aillas nav bijušas, vai bijuši mazi logi aizmūrējumā. Pagalma fasāde jau pārbūvēta 18. gadsimta otrajā pusē un ļoti būtiski 1860. gadu sākumā. Neskatoties uz lielām pārbūvēm, vēl līdz 21. gadsimta sākumam bija saglabāties viens sākotnējais ārsienas posms, kas redzams 1976. gada foto attēlā. Logi bijuši aptuveni 20 cm īsāki par 18. gadsimta otrajā pusē iebūvētajiem rokoko stila logiem un, domājams, šiem logiem dzīvojamās telpās bija divas vērtnes (skat. 5.att.).

Fasāžu koka virsma tēsta un visas koka daļas bija krāsotas sarkanas (1) ar miltu krāsu. Zelmiņu pildrežģa konstrukcijas apmestās daļas balsinātas. Pagaidām nav izskaidrojams sarkanais krāsojums uz balsinājuma, kas veido joslas (skat. 26.fotoatt.).

1

3560-Y90R

Pildrežģa zelmiņa fasādes vēlākos remontos balsinātas vienā tonī, neizceļot koka konstrukcijas un šāds krāsojums saglabājās līdz 19. gadsimta pēdējam ceturksnim. Nav ziņu par cokola apdari.

No šī perioda logu ailu apdare nav saglabājusies. Logi vēlākos remontos mainīti un krāsojums nav nosakāms. Ārdurvis nav saglabājušās.

18. gadsimta otrajā pusē modernizē ēku un fasādēs iebūvē jaunus rokoko stila logus, kas bija garāki par sākotnējiem. Nav zināms koka fasāžu krāsojums.

19. gadsimta otrajā ceturksnī pagalma pusē nojauc 18. gadsimta 2. pusē būvēto piebūvi un uzbūvē jaunu. Tās fasāžu arhitektūra veidota atbilstoši ēkas novietojumam – logu ailas ir pret pagalmu, sānu fasāde bez ailām, gala fasādē šajā izpētes stadijā ailas nav nosakāmas. Pagalma fasādē ailas izvietotas atbilstoši plānojumam – lielākai telpai divas ailas, mazākām viena loga aila, bet gala telpai šaurāka aila.

Šajā laikā maina logus sākotnējā apjomā, bet rokoko stila logus pārvieto uz jauno piebūvi (skat. 39.fotoatt.). Jaunie logi bija aptuveni tik pat lieli kā iepriekšējie, bet klasicisma formās (skat. 4.att.). Logiem ielas fasādē uzliktas jaunas dekoratīvas apmales. Piebūves fasāžu baļķu virsma rupji tēsta (skat. 11.fotoatt.). Gala fasādes pildrežģa zelmiņa aizmūrējums gludi izšuvots, tad krāsots sarkanbrūnā (2) tonī ar līmes krāsu un krāsoti iluzors ķieģeļu mūrējums ar baltām “šuvēm”. Zīmētie ķieģeļi respektē mūrējuma horizontālās šuves, bet vertikālās zīmētas pāri ķieģeļiem. Nav zināms vai šis krāsojums bija tikai uz aizmūrējuma, jo uz pildrežģa koka daļām krāsojums nav saglabājusies, virsma erodējusi.

2

3560-Y80R

Pagalma fasāde 21. gadsimtā nokrāsota ar sintētisku krāsu un fasādes

krāsojums nav nosakāms. Sānu fasādei pret ēku Rīgas ielā 13, šķirbās starp balķiem iedzītas naglas javas noturībai un šķirbas gludi aizziestas ar kaļķa javu (skat. 20.fotoatt.). Fasāde pēc tam krāsota, bet laika gaitā krāsojums zudis, jo ilgstoši netika krāsota.

Logi bija balti krāsoti, logu apmales baltas ar lineļļas krāsu.

1860. gadu sākumā ielikti jauni logi galvenajā un gala fasādē. Izbūvējot jumta istabas zelminī pret ēku ar adresi Rīgas ielā 17, iebūvēti trīs lieli logi un divi mazi logi pažobeļu izgaismošanai. Par balķu fasāžu krāsojumu ziņu nav. Zelminī aizmūrējums balsināts.

19. gadsimta beigās ielas un gala fasādi apšuj ar dēļiem, pārbūvē logus un izveido jaunu kastes tipa jumta dzegu, kas redzama vēsturiskajos foto attēlos (skat. 3., 4.att.). Dēļi dažāda platuma 17-21cm plati, spundēti, nagloti ar rūpnieciski izgatavotām naglām.

Apšuvuma dēļus krāso okera dzeltenā (3) tonī. Dzegas, logu un apmaļu krāsu tonis nav zināms.

3 3040-Y30R

20. gadsimta 30. gados pagalma korpusā maina un pārbūvē logus. Logus krāso baltus, bet fasādes nepārkrāso.

20. gadsimta 60. gadu beigās - 70. gadu sākumā ielas fasādē nomaina divus logus un abas ārdurvis. Logus maina arī istabām jumta stāvā. Fasāžu koka daļas krāso zaļā tonī ar eļļu saturošu biezu krāsu.

20. gadsimta beigās fasādes krāso sarkanbrūnā tonī ar eļļu saturošu krāsu - esošais krāsojums ielas fasādē. Pildrežģa zelmiņa koka daļas okerbrūnā tonī, bet mūra aizpildījuma pārziedumu netīri baltā tonī.

21. gadsimtā nomainīti visi logi un ārdurvis galvenajā fasādē, logi galvenā korpusa pagalma fasādē. Šajā laikā izveidota pašreizējā jumta dzega un rupji, daļēji sabojājot dēļus, mehāniski noņemta krāsa no dēļu apšuvuma gala fasādē.

Pārbūvējot ielas un paaugstinot ietvi, pagraba logu ailas daļēji aizbūvētas.

3.4. GALDNIECĪBAS IZSTRĀDĀJUMI.

ĀRDURVIS.

Vēsturiskās ārdurvis nav saglabājušās. Ārdurvis galvenajā fasādē nomainītas 20. gadsimta 60. gadu beigās - 70. gadu sākumā, bet esošās izgatavotas 21. gadsimtā.

LOGI.

Ēkā nav saglabāties neviens vēsturiskais logs pilnā komplektā.

Par sākotnējiem 18. gadsimta otrajā ceturksnī - 18. gadsimta vidū izgatavotajiem logiem ziņu maz. Logi bijuši zemi. Saglabājušās logu viras, stūreņi, logu lielais fiksators un slēgu viras (skat. 46.-48., 57. fotoatt.). Spriežot pēc virām, sākotnējie logi bijuši groplogi, kuru vērtnes vērās uz ārpusi. Logiem bijuši ārējie slēgi. Leņķveida kāšu viras un stūreņi dekoratīvi apdarināti ar baroka stila lentveida ornamentu, kas Latvijā kļuva populārs sākot ar 18. gadsimta 30. gadiem. Viru gali simetriski, noapaļināti un baulēti. Virsma alvota (skat. 48. fotoatt.). Cilpas tipa fiksators izgatavots no plakandzelzs ar siluetkalumu un virsmas gravējumu. (skat. 50. fotoatt.). Fiksators bija krāsots. Slēgu lentveida viras pārliktas uz jaunākiem slēgiem. Viru gali ar simetriskiem atliekumiem (skat. 57. fotoatt.). Starp atliekumiem sākotnēji bija spice, kas likvidēta.

18. gadsimta otrajā pusē izgatavoti jauni rokoko stila logi. No šiem logiem saglabājusies viena aploda, vienas aplodas paloda, viru kāši un ārējās noseglīstes. Šī perioda loga konstrukcijas pārvietotas 19. gadsimta otrajā ceturksnī uz jaunuzbūvēto pagalma piebūvi. 18. gadsimta otrajā pusē izgatavotie logi bija groplogi ar koka aplodu, vidus statni un horizontālu šķērsi proporcijās 2 pret 3. Logs bija vienā kārtā. Augšdaļā virs šķērša bija divas četru rūšu vērtnes, bet apakšdaļā divas sešu rūšu vērtnes. Visas vērtnes bija iekārtas kāšu virās un vērās uz ārpusi. Aplodai telpas pusē profilējums. Statnis un horizontālais šķērsis zudis. Logiem barokālas ārējās noseglīstes ar paplatinājumiem stūros, kas raksturīgs t.s. bastionu tipam (skat. 39. fotoatt.). Sākotnējā ārējā palodze nav saglabājusies. Logiem bijuši ārējie slēgi.

19. gadsimta otrajā ceturksnī ēkas sākotnējā apjomā nomainīti logi, bet rokoko stila logi pārvietoti uz jaunbūvēto piebūvi pagalma pusē. Viens šī perioda daļēji pārbūvēts logs redzams 1976. gada foto attēlā (skat. 5. att.) un bija saglabāties pagalma fasādē līdz 21. gadsimtam. No šī perioda logiem saglabājušies demontēti aplodu fragmenti, logu vērtnes, vērtņu viras, slēgu viras un kāši, slēgi un ārējā palodze. Konstruktiīvi šie logi bija groplogi ar koka aplodu, vidus statni un horizontālu šķērsi proporcijās 1 pret 2. Logs bija dubults ar ieliekamo sezonas rakstura t.s. ziemas vērtni no telpas puses. Ārējā kārtā

augšdaļā virs šķērša bija divas vienas rūts vērtnes, bet apakšdaļā divas divu rūšu vērtnes. Visas vērtnes bija iekārtas kāšu virās un vērās uz ārpusi. Logiem plati spraišļi, sānu malās pret telpu neliels profils. Telpas pusē logi bija krāsoti balti. Logiem leņķveida kāšu viras ar noapaļinātiem galiem (skat 40.fotoatt.). Pagalma fasādē izmantotas rokoko stila noseqlīstes, bet pieliktas gan jaunajiem, gan rokoko stila logiem pagalma piebūvē jaunas palodzes ar kvadrātiskiem stilizēta briljanta rusta pacēlumiem stūros un stilizētām kanelūrām (skat. 39.,40.fotoatt.). Domājams, galvenajā fasādē bija jaunas noseqlīstes stilistiski klasicisma formās kā palodzes. Logiem ārējie slēgi, kas izgatavoti no vertikāliem dēļiem ar šķērsdzītņiem.

19.gadsimta beigās logam (logiem) nomainīta palodze. Jaunā izgatavota līdzīgi kā oriģinālā, bet papildināta ar gutām (skat. 5.att.), elementi atsevišķi izgatavoti un pienagloti ar rūpnieciski izgatavotām naglām.

1860. gadu sākumā galvenajā un gala fasādē ieliek jaunus logus. Šī perioda viens 19. gadsimta beigās pārbūvēts logs bija vēl saglabājies līdz pat 21. gadsimtam. No šiem logiem daļēji saglabājusies demontēta aploda, ārējā palodze (skat. 54.fotoatt.), logu vērtņu viras (skat. 51.fotoatt.) un slēgu viru kāši. Konstruktiīvi tie bija groplogi ar koka aplodu, vidus statni un horizontālu šķērsi. Jaunie logi stilistiski bija līdzīgi iepriekšējiem, bet garāki. Logiem historisma stila noseqlīstes un palodze (skat 41.fotoatt.). 19. gadsimta beigās, kad fasādes apšuj ar dēļiem, šie logi pārbūvēti. Paplatināta aploda (skat. 55.fotoatt.) un statnī iestrādāts ārējo slēgu atsperes tipa mehānisms slēgu fiksācijai aizvērtā stāvoklī.

20. gadsimta 30. gados pārbūvē un izgatavo jaunus logus pagalma piebūvē. Saglabājies viens pārbūvēts 18. gadsimta otrās puses logs un viens jauni izgatavots logs. Konstruktiīvi groplogs ar koka aplodu un horizontālu šķērsi. Vēsturiskajam logam demontēts vidus statnis, šķērsis un ielikts jauns šķērsis. Virs šķērša viena paverama vērtne ar divām rūtīm. Vērtnes iekārtas rūpnieciski izgatavotās kāšu virās. Stūreņi un viras pienaglotas ar dekoratīvā naglām, kurām pusapaļas galvas.

Jauni izgatavotajiem šī perioda logiem apakšējās vērtnes bez rūšu dalījumu. Logiem oriģinālas ārējās noseqlīstes un palodze.

Logus galvenajā fasādē un pagalma korpusā daļēji nomaina 20. gadsimta

60. gadu beigās – 70. gadu sākumā. Šie logi izgatavoti no koka ar koka aplodu, dubulti. Konstruktiīvi groplogi ar horizontālu šķērsi. Viras un aprīkojums rūpnieciski izgatavots un konkrētajam laikam tradicionāls. Gandrīz visi šī perioda logi zuduši, daļēji saglabājušies jumta stāva dzīvoklī un viens šaurs logs piebūves pagalma fasādē (skat. 43.fotoatt.).

Sākotnējā apjomā logi nomainīti 21. gadsimtā. Logi stilistiski nerespektē vēsturiskās ēkas arhitektūru.

4. SECINĀJUMI.

Ēka būvēta 18. gadsimta otrajā ceturksnī - 18. gadsimta vidū. Par to liecina arhaiska un vieglam jumta segumam paredzēta jumta konstrukcija, nošļauto zelmiņu pildrežģa konstrukcija, baroka stila būvkalumi un sākotnējais fasāžu krāsojums sarkanā tonī. Viens no datējošajiem elementiem ir logu vērtņu viru galu apdare ar baulējumu, lentas ornamentu un virsmas alvojumu. Lentas ornaments Latvijā kļūst populārs sākot ar 18. gadsimta otro ceturksni. Tātad, šādas viras varēja izkalt 18. gadsimta otrajā ceturksnī - vidū, varbūt vēl 18. gadsimta 60. gados. Izpētes laikā pieņemts šāds datējums, bet precīzi ēku datēt iespējams ar dendrohronoloģisko analīzi.

Sākotnēji ēka bija maza dzīvojamā ēka ar divdaļīgu plānojumu, vienu dzīvojamo istabu un diviem kambariem. Nams ēkas labajā pusē bija liels ar mantelškursteni un, iespējams, vēl kādu telpu vai t.s. vēja gaņģi. Telpās bija eksponētas koka sijas ar trinīti liktiem dēļu griestiem. Ēka būvēta uz mūra cokola guļbūvē, gludajos dzeguļotajos pakšos no abpusēji tēstiem baļķiem. Fasādē vienīgie dekoratīvie elementi bija logu vērtņu viras un ārdurvis. Nošļauptie pildrežģa zelmiņi bija bez logiem vai ar maziem logiem aizmūrējumā. Jumta arhaisms un reģionālā īpatnība izpaužas spāru novietojumam uz sijas. Parasti un tradicionāli spāres gals sijas galā stiprināts līdz ar ārsienas ārējo plakni, bet šai ēkai spāre ir ievirzīta uz telpas pusi. Pie siju galiem - dziedriem, pienaglota slīpa dēļa dzega, bet pie spārēm gara uzspāre, kuru gali eksponēti. Šāds spāres novietojuma risinājums un uzspāres izvirzītie gali ir arhaisks un bija populārs Jelgavā un Bauskā, 17. gadsimtā, līdz 18. gadsimta vidum būvētajām ēkām. Tradicionāls spāru novietojums, līdz ar fasādes ārējo plakni, Zemgales pilsētās un muižu apbūvē sastopams līdz 19. gadsimta vidum.

18. gadsimta otrajā pusē, iespējams, 70.-80. gados ēku pārbūvē. Jumta konstrukciju pastiprina ar taisno jumta krēslu, lai būtu iespējams slīpes iesegt ar dakstiņiem. Pie pagalma fasādes uzbūvē piebūvi, domājams, ar vienu telpu un tā redzama 1797. gada pilsētas plānā. Fasādēs nomaina logus. Viena loga aploda un noseglīstes saglabājušās pagalma piebūvē. Pēc pārbūves ēka iegūst rokoko stilam raksturīgu ārējo tēlu.

19. gadsimta otrajā ceturksnī atkal pārbūvē ēku. Uzbūvē jaunu piebūvi

pie pagalma fasādes iepriekšējās piebūves vietā. Šī piebūve vēl nav attēlota 1813. gada pilsētas plānā, bet konstrukcijas, galdniecības izstrādājumi un apdare liecina, ka izmaiņas notikušas līdz 19. gadsimta vidum. Sākotnējā apjomā nomaina logus, bet nemodernos rokoko stila logus pārvieto uz jaunbūvēto pagalma piebūvi. Ēkas apjoms pie ielas iegūst klasicisma stila iezīmes. Pagalma korpusa būvēts guļbūvē gludajos pakšos no abpusēji tēstiem baļķiem. Nošļauptais zelminis būvēts pildrežģa konstrukcijā, kur uz aizpildījuma iluzori uzkrāsoti ķieģeļi. Korpusā bija papildus dzīvojamās telpas ar siju griestiem, kur dēļi likti t.s. skujiņā, bet uz koka sienām līmētas amatnieciski izgatavotas papīra tapetes.

1860. gadu sākumā ēku paplašina. Nojauc mantelškursteni, pārbūvē pirmo stāvu un jumtā iebūvē dzīvokli. Pārbūvē zelmini pret ēku ar adresi Rīgas ielā 17.

19. gadsimta pēdējā ceturksnī, - izmaiņas attēlotas 1882. gada pilsētas plānā, piebūvē vēl divas piebūves un atkal sākotnējā apjomā nomaina logus.

19. gadsimta beigās sākotnējās ēkas daļas galveno un gala fasādi apšuj ar dēļiem, kas nagloti ar rūpnieciski izgatavotām naglām.

20. gadsimta 60. gadu beigās - 70. gadu sākumā nomaina abas ārdurvis galvenajā fasādē, daļēji nomaina logus un dakstiņu vietā uz jumta liek viļņotā azbestcimenta plāksnes. Ēkas pirmajā stāvā izveido sešus dzīvokļus. Šo pārbūvi pirmo reizi redz 1976. gada vēsturiskā fotoattēlā.

21. gadsimtā notiek pēdējā lielākā pārbūve, kas lielākoties veikta sākotnējā ēkas daļā pie ielas. Tiek pastiprināti pārsegumi, notiek pārplānošana, apzāģēti spāru gali un dubleti ar plankām, pagalma korpusā nobalstīti pārsegumi un nomainīti logi, ārdurvis.

Veikta tikai jumta izpēte un fasāžu izpēte pieejamā apjomā, bet ir iegūta būtiska informācija par celtni un tā ir pārsteidzoša. Var droši teikt, ka ēkas sākotnējais apjoms ir pašreiz zināmā vecākā koka būve Bauskā. Tā būvēta 18. gadsimta otrajā ceturksnī un ir vidēji turīga pilsētnieka dzīvojamā ēka ar izteiktām baroka iezīmēm. Divdaļīgs plānojums, arhaiska jumta konstrukcija, jumts, domājams, segts ar salmiem vai niedrēm, eksponēti uzspāru gali, sarkani krāsotas fasādes, pildrežģa konstrukcija nošļauptajos zelmiņos bez logu ailām un telpās

eksponētas sijas ar triniņiem liktiem profilētiem dēļu griestiem. Saglabājušies sākotnējie būvkalumi (logu viras un stūreņi, lentveida kāšu viras, kāšu viras u.c.) ar barokālu dekorējumu. Arī 19. gadsimta otrajā ceturksnī būvētā piebūve pie pagalma fasādes ir unikāla un vērtīga būve. Gulbūve gludajos pakšos, koka siju pārsegumi ar t.s. skujiņā liktiem griestu dēļiem, kas ir liels retums, kvalitatīva jumta konstrukcija, daļēji saglabājies rokoko stila logs ar apmalēm, starp telpām bijušas divu vērtņu durvis un uz sienām interjerā daļēji saglabājušās amatnieciski izgatavotas ar koka klišejām apdrukātas papīra tapetes. Arhitektoniski un vēsturiski vērtīgs ir arī 1860. gadu sākumā pārbūvētais zelminis, kā kvalitatīvs pārbūves paraugs, kurā daļēji izmantotas sākotnējās konstrukcijas un tradicionālais būvveids. Veicot pilnu ēkas arhitektoniski māksliniecisko izpēti atklātos vēl daudz vēsturisko liecību, un ja veiktu dendrohronoloģisko analīzi, mēs uzzinātu precīzāk arī ēkas būvniecības un pārbūvju laikus.

5. REKOMENDĀCIJAS.

- Ēkas pirmā stāva sienu un pārsegumu tehniskais stāvoklis ir slikts un ar minimāliem remontiem būtiskus uzlabojumus veikt nav iespējams. Aplikatīvā apdare ir kā mierinājums. Nav redzami bojājumi un deformācijas, bet konstrukcijas ar katru gadu kļūst nedrošākas. Lai apturētu ēkas bojāeju ir jāveic apjomīgi atjaunošanas darbi.
- Pirms darbu uzsākšanas jāveic ēkas pagraba un pirmā stāva arhitektoniski māksliniecisko izpēti un padziļinātu fasāžu izpēti ar dēļu apšuvuma demontāžu. Tas visproduktīvāk būs, tad kad ēka atbrīvota no iedzīvotājiem.
- Jāveic ēkas tehniskais atzinums .
- Tikai pēc abu šo izpētes darbu veikšanas jāizstrādā atjaunošanas koncepcija, kurā formulētas saglabājamās vērtības un atjaunojamais ēkas ārējais tēls.
- Šajā izpētes stadijā konstatēts, ka pie gala fasādes pret ēku ar adresi Rīgas ielā 13 uzbūvētā piebūve ar dīvaino jumtu degradē ēkas apjomu un to rekomendējams nojaukt.
- Pašreiz esošie 21. gadsimtā ieliktie logi un durvis ir mazvērtīgi, proporcionāli neiederīgi un neatbilst vēsturisko galdniecības izstrādājumu detalizācijas pakāpei.
- Ietves līmenis kopš 20. gadsimta 70 gadiem audzis par aptuveni 30 cm un nav pazemināts, bet tieši paaugstināts pēdējās rekonstrukcijas laikā. Lai uzlabotu koka ēku tehnisko Rīgas ielā ir jāpazemina ietve.
- Atjaunot dakstiņu jumta segumu un dūmeņu galus pagalma piebūvē. Dūmeņa galu sākotnējā ēkas daļā saglabāt.
- Izgatavot jaunus koka logus pēc vēsturisko logu parauga. To var risināt divējādi. Sākotnējā apjomā un piebūvē izgatavot rokoko stila logus vai ēkas daļā pie ielas izgatavot klasicisma stila 19. gadsimta 2. ceturkšņa logus, bet pagalma korpusā rokoko stila logus.
- Ārdurvis izgatavot pēc Bauskas stilistiskiem analogiem.

PIEZĪMES:

• PLĀNA ŠĒMAI IZTĀNOTS 1971. GADĀ VĪSTĀDĒTĀ
ĒKAS TEHNISKĀS INVENTARIZĀCIJAS 1. STĀVA
PLĀNS. TĀS KORIĢĒTS PĒC ESOŠĀS SITUĀCIJAS.

① FOTOFIKSĀCIJAS VIRZIENS UN ATTĒLA NR.

19. G. 4. CĒT.
PIEBŪVE
(= 1882. G.)

19. G. 2. CĒT.
UZBŪVĒTĀ
PIEBŪVE

SEKUNDĀRĀ
PIEBŪVE

PIEBŪVE
UZBŪVĒTĀ
19. G. 4. CĒT.
(= 1882. G.)

SĀKOTNĒJI
LOGA AILĀ
(19. G. 2. CĒT.)

1860. T. GADU
SĀKUMĀ UZBŪVĒTĀ
PIEBŪVE

LOGU AILAS
UZBŪVĒTĀS
20. G. BEIGĀS -
21. GADSIMTĀ.
AILA 'A' ATĀL
AIZBŪVĒTĀ

Rīgas iela

IZPĒTES IZSTRĀDĀTĀJS: IK "TELSES PROJEKTI"

PASŪTĪTĀJS: SILVA DŌMIŅA

OBJEKTS: ĒKAS JUMTA UN FASĀŽU ARHITEKTONISKI MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE

ADRESE: RĪGAS IELA 15, BAUSKA; kad.apz. 4001 003 0042 001

IZPĒTES. VAD.: J. ZVIEDRĀNS

IZSTRĀDĀJA K. VEINBERGA

stadija
AMI

lapa
AMI-1

mērogs
1:100

1. stāva plāns. Fasāžu
izpētes rezultāti, fotofiksācijas shēma.

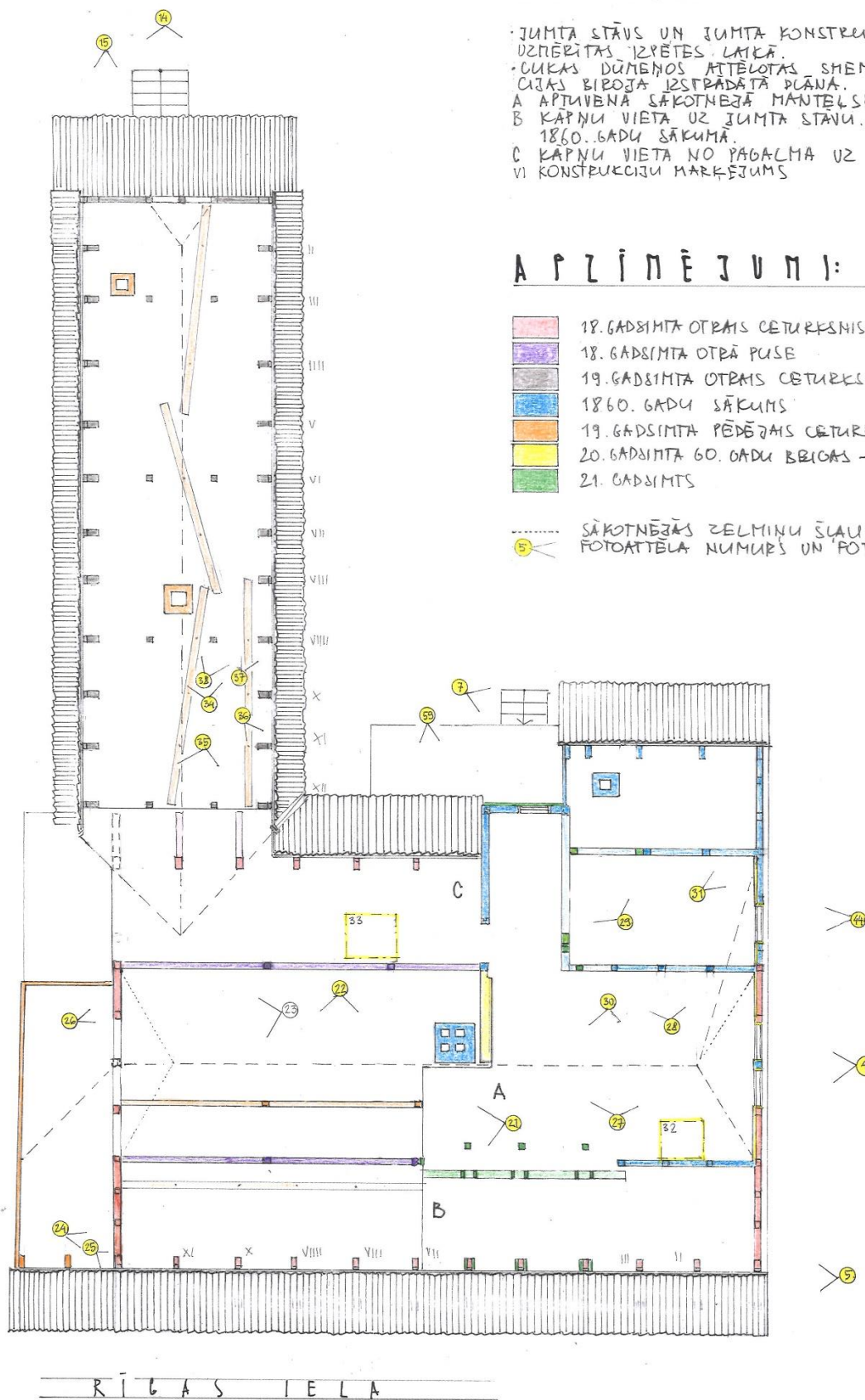
PIEŅĪMES:

- JUMTA STĀVS UN JUMTA KONSTRUKCIJAS SHEMATISKI UZŅĒMTAS IZPĒTES LAIKĀ.
- ČUKAS DŪMENOS ATTĒLOTAS SHEMATISKI TĒC INVENTARIZĀCIJAS BIROJA IZSTRĀDĀTĀ PLĀNĀ.
- A APTUVENA SĀKOTNĒJĀ MANTĒLSKURSTENA VIETA.
- B KĀPNU VIETA UZ JUMTA STĀVU. KĀPNES BIJA IEBŪVĒTAS 1860. GADU SĀKUMĀ.
- C KĀPNU VIETA NO PAGALMA UZ JUMTA STĀVU.
- VI KONSTRUKCIJU MARKĒJUMS

APZĪMĒJUMI:

- 18. GADSIMTA OTRĀIS CĒTURKSNIS - 18. GADSIMTA VIDUS
- 18. GADSIMTA OTRĀ PUSE
- 19. GADSIMTA OTRĀIS CĒTURKSNIS
- 1860. GADU SĀKUMS
- 19. GADSIMTA PĒDĒJĀIS CĒTURKSNIS (LIDZ 1882. G.)
- 20. GADSIMTA 60. GADU BEIGAS - 70. GADU SĀKUMS
- 21. GADSIMTS

----- SĀKOTNĒJĀS ZELMĒNU ŠĀUPUMA KOPES
 5/ FOTOATĒLA NUMURS UN FOTOFIKSĀCIJAS VIRZIENS

RĪGAS IELA

IZPĒTES IZSTRĀDĀTĀJS: IK "TELSEŠ PROJEKTI"

PASŪTĪTĀJS: SILVA DŌMIŅA

OBJEKTS: ĒKAS JUMTA UN FASĀŽU ARHITEKTONISKĀ MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE

ADRESE: RĪGAS IELA 15, BAUSKA; kad.apz. 4001 003 0042 001

IZPĒTES. VAD.: J. ZVIEDRĀNS

IZSTRĀDĀJA J. ZVIEDRĀNS

stadija

AMI

lapa

AMI-2

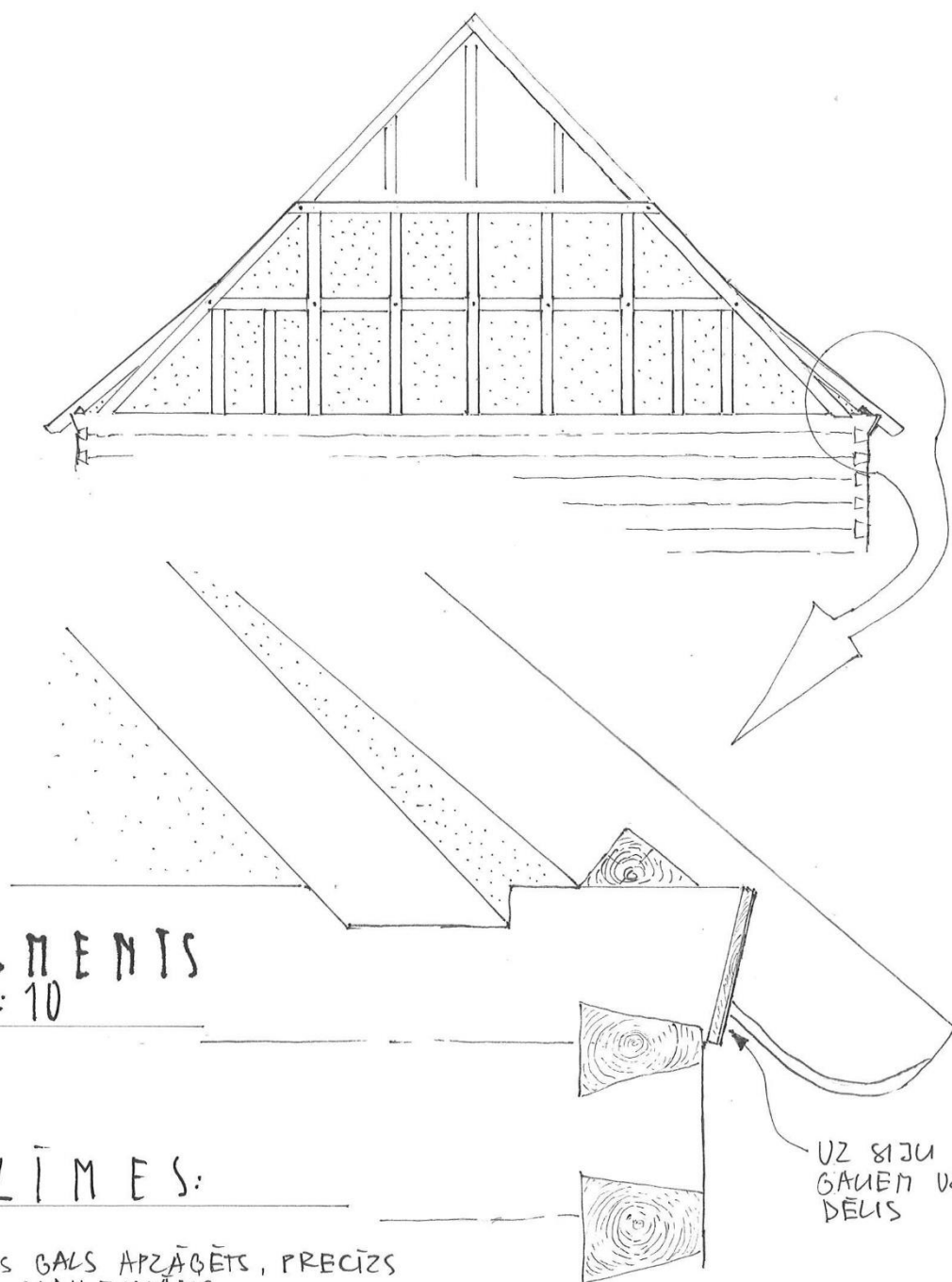
mērogs

1:100

Jumta stāva plāns.

Izpētes rezultāti, fotofiksācijas shēma.

RIETUMU FASĀDES ZELMINIS

FRAGMENTIS
M 1:10

PIEZĪMES:

- UZSPĀRIS GALS APZĀĢĒTS, PRECĪZS GARUMS NAV ZINĀMS.
- KOKA KONSTRUKCIJAS KRĀSOTAS SARKANĀ TONĪ.
- AIZMŪRĒTĀS DAĻAS APMESTAS UN BĀLSINĀTAS
- JUMTA SEGUMS NAV ATTĒĻOTS.

UZ 813U DZIEDRU
GAUEN UZMABLOTS
DĒLIS

IZPĒTES IZSTRĀDĀTĀJS: IK "TELSES PROJEKTI"

PASŪTĪTĀJS: SILVA DŪMIŅA

OBJEKTS: ĒKAS JUMTA UN FASĀŽU ARHITEKTONISKI MĀKSLINIECISKĀ IZPĒTE

ADRESE: RĪGAS IELA 15, BAUSKA; kad.apz. 4001 003 0042 001

IZPĒTES. VAD.: J. ZVIEDRĀNS

IZSTRĀDĀJA J. ZVIEDRĀNS

stadija
AMI

lapa
AMI-3

mērogs
1:100

Rietumu fasādes zelminis.
Fiksācija, rekonstrukcija.